

ARCHIV NM – VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2001

1. Tvorba sbírek – charakteristika akviziční činnosti

a) *Počet nových přírůstků* a celkem: 22 inv. čísel
Počet v nich obsažených sbírkových předmětů: asi 85 archivních kart.;
vedle toho řada jednotlivin, fascikulů, kartoték aj.

Získáno nákupem:

1. č. přírůstku: 19/2001: část pozůstalosti Kamilla Reslera (3 kart., za 3000 Kč)
koupeno od pí. Blanky Brunnerové z Prahy
2. konvolut osobních dokladů Vratislava Blažka (15/2001), koupeno za 1000 Kč
3. notářský instrument z r. 1539, za 500 Kč
4. č. přírůstku: 22/2001: Česká expedice, nabídka doc. J. Hořce z Prahy za 11 500 Kč (26 svazků samizdatové, převážně historické literatury)
na nákup sbírek vynaloženo 4 500 Kč + 11 500 Kč (první část z rozpočtu oddělení, druhá z rezervy GR)

Dary:

1. (nejcennější) doplněk k osobním fondům Alois a Ladislav Rašínové dar paní Jany Rašínové, vnučky A.R. (obsahuje osobní korespondenci Karly a A. Rašínových, deníky L. Rašína z doby věznění za II. SV)
 2. osobní fond Hugo Rokyta (35 kartonů), dar. prof. R. Makaria
 3. dodatky k fondu F.L. Riegra, dar dr. K. Černého
 4. dodatek k fondu J. Janáček, dar dcery, MUDr. A. Javorské (10 kart.)
 5. dodatek k fondu M. Reiman, dar zůstavitele (jde o I. část, 10 kart. přivezeno z Berlína)
- b) Charakteristika získaných sbírkových předmětů:
Soudím, že rozsah přírůstků si nevyžaduje žádný téměř žádný komentář.
Jedná se o velmi důležitý soubor (Rašínové, Rokyta, Reiman), což jsou jednak nové fondy, jednak přírůstky k fondům stávajícím.

2. Odborné zpracování sbírek, péče a jejich badatelské využití

a) *Odborné zpracování sbírek:*

Evidence II. stupně: plán: osvobození

Zpracování fondů:

- M. Ryantová – H. Volavková, 47 kart.
J. Schwaller – J. Peisker (dokončení inventáře, ač pracovník odešel již na jiné pracoviště)
M. Vojáček – B. Rieger ml. 25 kart.
M. Vandrovcová– J. Janáček, 62 kart. vzhledem k nečekaným dodatkům bude fond celkově dokončen v příštím roce
M. Vandrovcová – dodatky k fondu K. Kramář, celkem nově zpracováno 24 kart.
J. Pešková– J. J. Jahn, hrubé roztřídění
M. Běličová –O. Klíma (orientalista) dokončení zpracování za pomoci doc. Vavrouška (viz publikační činnost)

Restaurování:

Byly v podstatě dokončeny práce, na fotoarchivu K. Hájka a restaurovány některé vybrané, na které jsme dostali finance roku 2000.

b) Změny v uložení sbírek a ve vybavení depozitářů. Stav depozitářů.

V roce 2001 byla z pohledu Archivu NM konečně vyřešena jak otázka bezpečnosti, která v našem případě po řadě krádeží (depozitář Křinec) měla svou nespornou aktuálnost. Bylo totiž instalováno zabezpečovací zařízení v budově Na zátorách. **Jedná se o zásadní zlepšení, neboť ANM byl posledním v Čechách, jenž postrádal tuto existenciální ochranu.** Bohužel systém trpí zatím dosti velikou poruchovostí, včetně planých poplachů, na něž musím reagovat tak, že dávám příkaz k výjezdu ABL.

V depozitáři Terežín byla analyzována různá varia, přivezená z Křince a zakládána do fondů, případně byly vytvořeny nové drobné fondy. Jedná se o velmi cennou, byť prakticky neefektní práci, kterou vykonávaly M. Beličová, M. Vandrovcová a L. Kroupová. Pracovaly zde každá na 30 pracovních dnů. Vedle toho byla pořízena velmi podrobná lokace a srovnání fondů podle tématického klíče. Považuji ji za cennější, než `reprezentaci` ANM na řadě konferencí. Dodávám, že toto třídění a zakládání materiálu je stejně náročné jako odborná práce.

[Podrobný výčet jejich aktivit lze najít v jejich výročních zprávách – nepovažoval jsem za nutné vše detailně pojednat, neboť tento samotný faktor představuje jednu z profilujících aktivit Archivu NM].

Archiv NM je tak připraven na efektivní provedení generální inventury, což jsme povinni vůči AS MV, tato celostátní akce nám byla přesunuta z letošního roku na rok příští.

e) Počet předložených a zapůjčených předmětů domácím a zahraničním badatelům:

Domácím badatelům předloženo předmětů: [stav k 15.12.]

– 1 522 kart., několik desítek listin, rukopisů a dalších jednotlivin

Zahraničním badatelům předloženo předmětů:

– 164 kart.

f) Počet badatelských návštěv:

Počet návštěv badatelů domácích:

– 928 badatelských návštěv

Počet návštěv badatelů zahraničních:

– 321 badatelských návštěv

Počet badatelů: 30 zahraničních + 246 domácích = 276 vyplněných badatelských listů;
– jedná se o nejvyšší číslo v historii archivu, opět posunuto maximum roku 2000.

3. Prezentace sbírek:

I. Výstavy ve vlastních a v dlouhodobě pronajatých prostorách

V. Zapůjčky sbírkových předmětů na výstavy:

A: domácí: název výstavy, místo konání, pořadatel, termín, počet zapůjčených předmětů:

– Češi v cizině. Češi ve Vídni ve 20. století

(20.12.2001–31.3.2002), zapůjčeno celkem 120 jednotek, kolik bude vystaveno, a kolik v originále, to v tuto chvíli nevím.

– Sláva Barokní Čechie, zapůjčeny 3 památníky.

4. Ostatní kulturní aktivity

exkurze do Archivu NM:

– J. Čechura:

v přednáškovém sále NM pro moravské učitelky (2 autobusy – 4. květen t.r.)

12.3. exkurze doc. D.Jančík

10.5. exkurze doc. E.Kubů

18.5. exkurze PhD. M.Sekera

20.11. exkurze PhD. J.Čechurová

–M. Ryantová – přednášková činnost:

1. Ústav dějin umění – 28.3. "Úvahy nad životem žen v raném novověku"

2. AHMP – 27.11. "Proměny lobkovického panství V. Chlumeck v 17. století.

–J. Čechura

1. AHMP –19. 6. "Rok 1680 v Čechách – rok rebelií".

5. Vědeckovýzkumná činnost, činnost pedagogická a organizační

I. Přehled řešených vědeckovýzkumných úkolů

viz publikační činnost

II. Účast na vědeckých konferencích:

J. Čechura:

18.–19. 9. 2001 Jindřichův Hradec: konference Archiváři ve XX. století,

přednáška: Archiváři Národního muzea

20.–21. 9. 2001 konference K metodologii sociálních historiografie (ČKOS, nám. W.

Churchilla 2, Žižkov)

přednáška: Konflikt – metodologické aspekty studia fenoménu

M. Ryantová:

16.–18.10. 2001 Český Krumlov konference Šlechta v habsburské monarchii a císařský dvůr,
ref. Odras dvorského prostředí ve šlechtických památnících raného novověku

9. 11. 2001 Česká beseda Ústí nad Labem,

ref. Pozoruhodná spisovatelství P. Georga Adalberta Wahnera.

účast na ostatních konferencích — viz zpráva MR

III. Pedagogická činnost v rámci vysokoškolské výuky:

J. Čechura – Ústav hospodářských a sociálních dějin FFUK:

výběrové přednášky na FF UK:

1. Základní vývojové tendence hospodářských a sociálních dějin 13.–17. st. 2h/ sem.
2. seminář 2 h/týdně; vedení diplomových a doktorských prací (externě).

M. Ryantová: Jihočeská univerzita Č. Budějovice, Historický ústav
kurz PVH

IV. Pedagogická činnost v rámci výuky muzejnictví na Vyšší odborné škole informačních služeb:

M. Ryantová:

standartní činnost jako v minulých letech

V. Organizační činnost v rámci vědních oborů, muzejnictví atd.

J. Čechura:

- člen komise pro státní a rigorozní zkoušky pro oborhistorie – FFUK (tzv. zástupce státu).
- člen oborové rady hospodářských a sociálních dějin FFUK
- člen redakční rady Historický obzor
- člen redakční rady Sborníku NM, řada A, historická
- vedoucí redaktor Časopis Národního muzea, řada A, historická
- 7.3. člen konkurzní komise na místo ředitele Archivu AV ČR

M. Ryantová:

- práce ve výboru České archivní společnosti:
- práce ve výboru Sdružení historiků ČR – Hist. klubu:
- předsedkyně redakční rady Vlastivědného sborníku Kralupska

VI. Spolupráce se zahraničím

– zahraniční badatelé (jméno, stát, případně místo a název instituce)

1. C. Schweizer – Vídeň, Rakousko
2. I. Poročkinová – Petrohrad, Rusko
3. R. Čaplovič – Košice, Slovensko
4. J. Rogulová – Košice, Bratislava, Slovensko
5. V. Blažková – Cáchy, Německo
6. J.B. Pottaast – Mnichov, Německo
7. M. Hauner – Madison, USA

8. P. Švorc – Košice, Slovensko
 9. V. Hlavová – Bratislava, Slovensko
 10. J. Smosucha – Polsko
 11. P. Skaradník – Polsko
 12. R. Žuravski – Lodž, Polsko
 13. T. Ivantyšinová – Bratislava, Slovensko
 14. D. Agičič – Chorvátsko
 15. R. Krueger – Florencie, Itálie/USA
 16. A. Šimůnková – USA
 17. L. Gallayová – Trebišov, Slovensko
 18. M. Leefling – Holandsko
 19. R. Gates-Coon – Washington, USA
 20. E. Werner – Mnichova, Německo
 21. E. Sekaninová – Moskva, Rusko
 22. H. L. Agnew – Washington, USA
 23. A. Alexejev – Moskva, Rusko
 24. Z. Nenaševa – Moskva, Rusko
 25. B. Mader – Vídeň, Rakousko
 26. P. Macho – Sereď, Slovensko
 27. D. Škvarna – Bratislava, Slovensko
 28. B. Hlava – Bratislava, Slovensko
 29. A. Veselovská – Weinheim, Německo [vnučka P. Šámala]
 30. S. Nowinowski – Lodž, Polsko
- (pozn. u většiny zahraničních badatelů není instituce uvedena)

Zahraníční cesty a stipendia zaměstnanců NM (jméno, stát, instituce, v níž studovali):

M. Ryantová, Ostrihom, sjezd maďarských archivářů (22.–24.5.)
 Chotěbuz, sjezd německých archivářů (18.–20.9.)
 – přednášky v zahraničí

VII. Bibliografie pracovníků, knihy a samostatné publikace:

Jaroslav Čechura – knižní publikace:

1. Selské rebelie roku 1680. Sociální konflikty v barokních Čechách a jejich každodenní souvislosti, Libri Praha 2001, 395 stran
 ISBN 80-7277-064-0
2. (edd. Jana Čechurová–Jan Kuklík–Jaroslav Čechura–Jan Němeček), Válečné deníky Jana Opočenského, Karolinum Praha 2001, 495 stran
 ISBN 80-246-0239-3
3. (Dušan Třeštík–Jaroslav Čechura–Vladimír Pechar), Králové a knížata zemí Koruny české, Rybka Publishers Praha 2001, s. 55–415.
 ISBN 80-86182-55-X
4. (Jaroslav Čechura), Podvodný Lžiwaldemar, Záhadný Jan Žižka z Trocnova, Vzpomínka na italský původ Rožmberků, O podivném vítězství nad Mongoly, in: (Jaroslav Čechura, Jana Čechurová, Milan Hlavačka, Marie Koldinská a Jaromír Neumann), Falza a podvody české historie, Akropolis Praha 2001, s. 13–44, 89–95., ISBN 80-7304-010-7

Studie, jiné texty a recenze:

5. Charakter rebelií roku 1680 v Čechách, in: Český časopis historický 99, 2001, s. 457–485. ISSN 0862–6111
6. "Pokojníci pražští 1608." Obraz multietnické každodennosti rudolfínské Prahy (nálezová zpráva), in: Národnostní skupiny a cizinci ve městech. Praha – město zpráv a zpravodajství. ISBN 80–86197–29–8; ISSN 0231–7443.
7. National Muzeum Archives, in: Národní muzeum Praha. The Museum of history. A guidebook, Praha 2001, s. 57–67.
8. Archiv des Nationalmuzeums, in: Národní muzeum Praha. Historisches Museum. Museumsführer, Praha 2001, s. 57–68. ISBN 80–7036–080–1
9. (rec.) Zdeněk Kalista, Česká barokní pouť. K religiositě českého lidu v době barokní, Cisterciána Sarensis, Žďár nad Sázavou 2001, in: Časopis Národního muzea, řada historická 170, 2001, s. 114–115.
10. (rec.) Kulturní a sociální skutečnost v dějzpytném myšlení. Příspěvky k dějinám českého dějepisceví doby Gollovy školy uspořádal Jan Horský, Albis international, Ústí nad Labem 1999, in: Časopis Národního muzea, řada historická 170, 2001, s. 119–120. ISSN 0139–9543

BĚLIČOVÁ Milena (s Petrem Vavrouškem): Pozůstalost českého iránisty Otakara Klímy, in: (ed.) P. Zemánek, Chatreššar. Ročenka Ústavu starého předního východu a srovnávací jazykovědy FF UK 1999–2000, Praha 2001. s. 81–96. ISBN 80–7308–7

RYANTOVÁ Marie: články, recenze, zprávy a zprávičky:

1. Friedrich Bernau, in: (ed. Hana Pátková), Česká beseda o německých badatelích v oblasti pomocných věd historických, archivnictví a edic historických pramenů, Scriptorium Praha 2000, s. 49–65. ISBN 80–86197–20–4.
2. Práce mladých historiků v muzeích a archivech, in: (ed. Jiří Pešek), VIII. sjezd českých historiků, Praha 2001, s. 276–278. ISBN 80 80–86197–22–0
3. Knihovny světských duchovních arcidiecéze pražské na konci 17. a na počátku 18. století, in: K výzkumu zámeckých, měšťanských a církevních knihoven. Opera romanica I, České Budějovice 2000, s. 239–251 [vyšlo 2001]. ISBN 80–7040–473–6.
4. Exkurze Sdružení historiků ČR na Moravu a Těšínsko, in: Zpravodaj HK 1/2001, s. 92–93. ISSN 0862–8513.
5. Exkurze Sdružení historiků ČR na Opavsko, in: Zpravodaj HK 11, 2000, s. 24–25.
6. Ženy v dějinách novověku, in: Dějiny a současnost 3/2001, s. 58. ISSN 0418–5129.
7. Církevní dějiny ve druhé polovině 20. století, in: Zpracovaj HK 1/2001, s. 101–103.

8. (s M. Vojáčkem), Česká věda a pražské jaro (zpráva), in: ČNM 170, 2001, s. 114–115. ISSN O139–9543.

9. Kulturní historie – východiska a možnosti, in: Kuděj 2/2001, s. 87–88. ISSN 1211–8109.

[pozn. vzhledem k neobyčejným ambicím, nasazení a stylizaci MR považuji kvantitativně i kvalitativně její literární produkci za velmi, velmi prostřední, rozhodně neodpovídá oněch tištěných 40 stran onomu `furore` stále mladé vědkyně; a to včetně studií etc. v tisku....]

6. ZÁVĚREČNÝ KOMENTÁŘ

1. Stimulací činnosti ANM je jeho neobyčejná badatelská poptávka. Číslo roku 2001 jsou vůbec nejvyššími v dlouhé historii archivu. Tomuto stavu se dostalo v roce 2001 i adekvátní pomoci ze strany vedení HM, zabezpečovací zařízení a technické vybavení: databáze Bach, kopírka Sharp 206, 2 PC.

2. Nesporně zásadní bylo, že se velmi pokročilo v úpravách terezínského depozitáře, zakládání, lokace, stejně jako determinace některých jednotlivin, které „vyplavaly“ při stěhování. Zde hodnotím vysoko pracovní nasazení vysokoškolsky vzdělaných kolegyň, které vykonaly množství manuální práce, někteří v rozsahu, překračující pět pracovních týdnů. Nejlépe o rozsahu těchto aktivit vypovídají jejich roční bilanční zprávy (viz příloha).

3. Z Křince začala být stěhována poslední položka – knihovna Historického klubu.

4. Velmi důkladná příprava na grant Fotoarchiv Pražského hradu, podání ze známých důvodů odloženo na rok 2002.

Jsem přesvědčen, že Archiv NM nejen splnil, ale i překročil úkoly, které si sám stanovil. Myslím, že ani zde nezbyl žádný rest.

Plán na rok 2002:

1. Generální inventura – jsme ji povinni AS MV.
2. Zpracování a předkládání osobních fondů a dalších archiválií.
3. Pokusíme se uspět se dvěma grantovými projekty.

Personální stav oddělení k 31. 12. 2001

PhDr. Milena Běličová, L. Kroupová, Mgr. Jarmila Pešková, Marie Semrádová, Mgr. Miroslava Vandrovcová, prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

Archiv opustil k 1. 9. a následně zde nastoupil civilní vojenskou službu: Mgr. Milan Vojáček (od 1. 9.);

Odešla do KNM k 1.12. PhDr. Marie Ryantová, CSc., na její místo nastoupí 1. 1. 2002 Mgr. Libor Jůn, který v ANM již pracoval (dnes i externí doktorand PedF UK).

V Praze

15. prosince 2001

Prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.